

ÜNİTE

KONU

ÖĞRENCİNİN
ADI
SOYADI
SINIF
NO

DEĞERLENDİRME

Doğal Sistemler

Yerin Yapısı, Levha Tektoniği ve Jeolojik Zamanlar

DOĞRU

YANLIŞ

NET

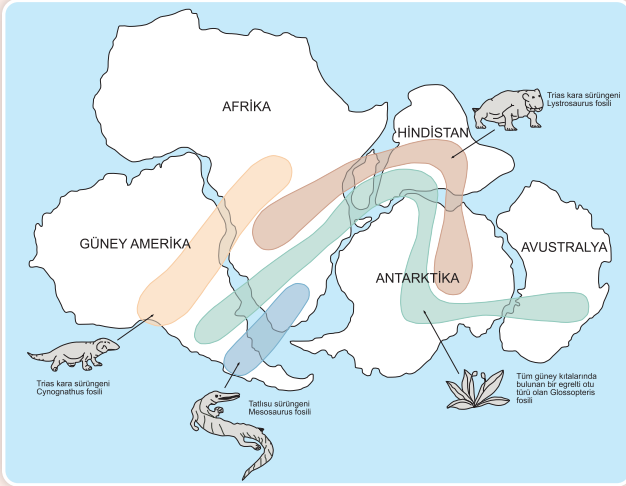
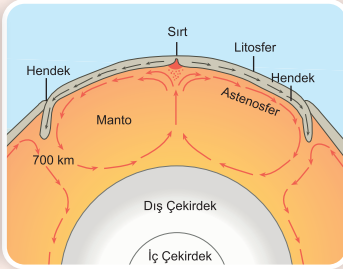
PUAN

HİT-01 dijital test
Konuyla ilgili daha fazla
soru çözmek için kare-
kodu okutunuz.

HİT
01

HİT BİLGİ

- Güney Amerika ile Afrika kıtalarının sınırlarının birbiri ile uyumlu olması, bir zamanlar bu iki kıtanın bir arada bulunmuş olacağı fikrini akla getirmiştir.
- Alfred Wegener, bütün kıtaların, büyük bir süper kıta olarak bitişik olduğunu ve daha sonra bu kıtaların farklı yönlerde doğru kayarak, birbirlerinden uzaklaştığını ileri sürdü.
- Wegener kıtaların bir araya gelmesiyle oluşan bu süper kıtaya, bütün karalar anlamında **Pangea**, bu karayı çevreleyen dev okyanusa ise **Pantalassa** adını verdi.
- Daha sonraki devrede Pangea çeşitli büyüklükteki parçalara bölündü ve yavaş yavaş kayarak bugünkü konumuna geldi.
- Wegener bu teorisine **Kıtaların Kayması Teorisi** adını vermiştir.
- Wegener tezini kanıtlayabilmek için yer şekillerini inceledi, fosil örnekleri topladı ve geçmiş jeolojik devirlere ait iklim kanıtlarına ulaştı.
- Bu çalışmalar sonucunda özellikle Güney Amerika ile Afrika arasında hem jeomorfolojik, hem iklimik hem de fosil delillerini buldu.
- Wegener kıtaların bir zamanlar bir araya gelmesini ispatladığı halde, kıtaların neden birbirinden uzaklaştığını açıklayamıyordu.

- Levhalar astenosfer adı verilen mantonun en üst kısmının üzerinde hareket etmektedir.
- Levhaların bu hareketini sağlayan, mantoda gerçekleşen **konveksiyonel akıntılar**dır.
- Dünya'nın çekirdeğinin sıcaklığı 5000°C'e kadardır ve buradan gelen enerjiyle ısınan magma, yoğunluğu azaldığı için yüzeye doğru yükselir.
- Astenosfere kadar yükselen bu sıcak magma, buradaki soğuk magmayı çevreye doğru iterek **konveksiyonel akıntıların** meydana gelmesine neden olur.

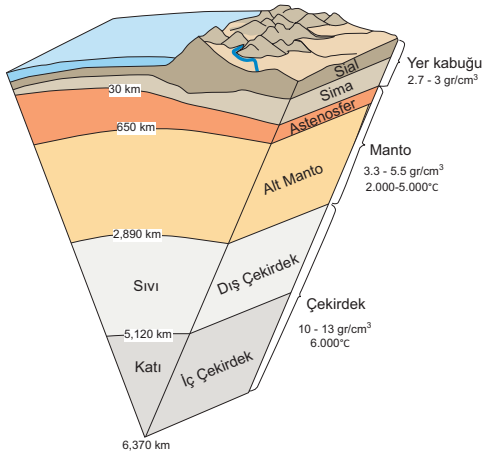
Çevreye doğru itilen soğuk magma tekrar derinlere doğru inip ısınır ve yükselmeye başlar.

1. Yer küre farklı kalınlık, yoğunluk ve sıcaklıktaki katmanlardan oluşur. Geosfer adı verilen bu katmanlar iç içe geçmiş küreler şeklinde yeryüzünden derinlere doğru uzanır.

Aşağıda verilen katmanlardan hangisinde sıcaklık ve yoğunluk daha fazladır?

- A) Yer kabuğu
B) İç çekirdek
C) Dış çekirdek
D) Manto
E) Astenosfer

2. Aşağıdaki şekilde yerin yapısını oluşturan katmanlar verilmiştir.

Bu şekle göre, yerin yapısı ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

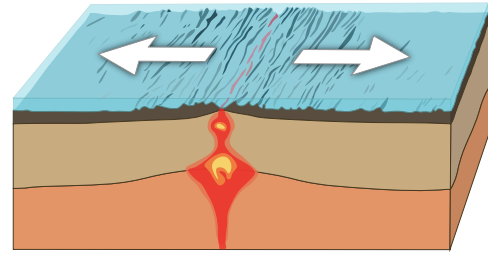
- A) Çekirdek; yoğunluğu ve kalınlığı en fazla olan katmandır.
B) Yer kabuğunun altında astenosfer adı verilen bir katman yer alır.
C) Yer kabuğu, Sial ve Sima adı verilen iki katmandan oluşur.
D) Çekirdekte sıcaklık diğer katmanlardan daha yüksektir.
E) Manto, hacmi en az olan katmandır.

3. Wegener; bütün kıtaların, büyük bir kıta oluşturacak şekilde bitişik olduğunu ve daha sonra bu kıtaların farklı yönlerde doğru kayarak, birbirinden uzaklaştığını ileri sürdü.

Wegener, Kıtaların Kayması Teorisi adını verdiği tezi ni ispatlayabilmek için aşağıdakilerden hangisini incelememiştir?

- A) Bitki örtüsünün dağılışı
B) Fosil örnekleri
C) Yer şekilleri
D) Geçmiş dönemlere ait iklim kanıtları
E) Kıta sınırları

4. Aşağıda bir levha türü gösterilmiştir.

Bu levha sınırının görüldüğü alanlarda;

- I. Orojenik dağlar
II. Okyanus ortası sırtlar
III. Derin okyanus hendekleri
IV. Volkanik adalar

oluşumlarından hangilerine rastlanır?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) II ve IV
E) III ve IV

5. Aşağıda Didem'in coğrafya kitabında jeolojik zamanlarla ilgili yapmış olduğu etkinlik verilmiştir. Didem, bu etkinlikte temel olaylardan bazılarının oluşum zamanını yanlış yazmıştır.

- I. İnsanın dünya sahnesine gelişi - Kuvaterner
- II. Taş kömürü yataklarının oluşumu - Tersiyer
- III. Tetis Denizi'nin oluşumu - Mesozoyik
- IV. İlk bakteriler ve alglerin ortaya çıkışı - Prekambriyen
- V. Atlas Okyanusu'nun oluşması - Paleozoyik

Buna göre, Didem hangi zamanları yanlış eşleştirmiştir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve V
D) III ve IV E) IV ve V

7. Aşağıdaki oluşumlardan hangisi günümüze daha yakın bir dönemde ortaya çıkmıştır?

- A) Zonguldak'taki taş kömürü yatakları
- B) İlk canlı türleri
- C) Dinozorlar ve sürüngenler
- D) Linyit, petrol ve tuz yatakları
- E) Karalar üzerinde kalın buz örtüleri

6. • Yeryüzünde aktif volkanların bulunması
• Fay kaynakları ve gayzerlerden yeryüzüne gelen suların sıcak olması

Yukarıdaki durumlar aşağıdakilerden hangisini kanıtlar?

- A) Yeryüzündeki kayaçların farklı jeolojik dönemlerde oluştuklarını
- B) Yerin iç ısını kaybetmediğini
- C) Yer kabuğunun farklı kalınlıktaki bölümlerden oluştuğunu
- D) Yer kürenin farklı bileşimdeki geosferlerden oluştuğunu
- E) Yeryüzündeki tüm volkanların aktif olduğunu

8. I. Tabakaların basıncına bağlı olarak en yoğun olan katman
II. Eriyik magmadan oluşan katman
III. Dağların altında ince, okyanusların altında daha kalın olan katman

Yer yuvarlağının özellikleriyle ilgili verilen bilgiler, aşağıdaki seçeneklerin hangisinde doğru eşleştirilmiştir?

	I	II	III
A)	Sial	Litosfer	Manto
B)	Manto	Dış çekirdek	Litosfer
C)	İç çekirdek	Manto	Sima
D)	Sima	İç çekirdek	Manto
E)	Dış çekirdek	Sima	Sial

9. • Buzulların oluşumu
• Pangea'nın parçalanması
• Alp – Himalaya kıvrımlarının oluşumu
• İlk kara bitkilerinin oluşumu

Yukarıdaki olaylar, jeolojik devirler ile eşleştirildiğinde hangisi dışarıda kalır?

- A) Prekambriyen B) Paleozoyik C) Mesozoyik
D) Tersiyer E) Kuvaterner

10. Kıtalar bir zamanlar bir araya toplanarak süper kıta Pangea'yı oluşturmuş, sonrada farklı yönlerde kayarak bugünkü konumlarına gelmişlerdir.

Kıtalarla ilgili olarak,

- I. Yüz ölçümlerinin birbirine yakın olması
II. Kıyı kesimlerindeki bitki ve hayvan fosillerinin benzerlik göstermesi
III. Ortalama yükseltilerinin fazla olması
IV. Sınırlarının benzer olması

durumlarından hangileri bir zamanlar Güney Amerika ve Afrika'nın bir arada bulunduğuna kanıt olarak gösterilir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

11. İkinci Jeolojik Zaman günümüzden yaklaşık 65 milyon yıl önce sona ermiş ve yaklaşık 180 milyon yıl sürmüştür.

Aşağıdakilerden hangisi bu dönemde dünyada ve Türkiye'de yaşanan olaylardan biri değildir?

- A) Pangea ikiye ayrılarak Laurasia ve Gondwana karaları oluşmuştur.
B) Tetis Denizi'nde kalın tortul tabakalar birikmiştir.
C) Ekvatorial ve soğuk iklimler belirmeye başlamıştır.
D) Kaledoniyen ve Hersiniyen kıvrımlarıyla Apalaş, Ural ve İskoçya dağları oluşmuştur.
E) Bu dönemde dinazorlar dünya sahnesine çıkmıştır.

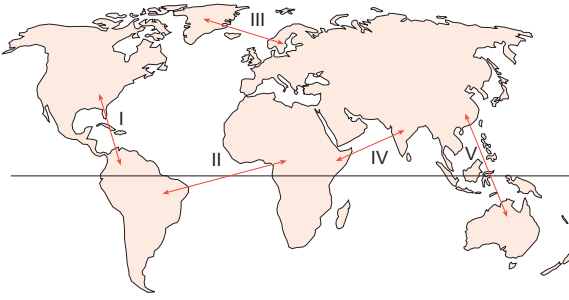
12. Yer'in iç yapısı hakkında doğrudan gözlem yapmak olanaksızdır. Bu nedenle yer küreyi oluşturan katmanların genel özelliklerine ait bilgilere bazı incelemeler sonucu elde edilen verilerden ulaşılmaktadır.

Aşağıdakilerden hangisi verilen bilgide bahsedilen incelemelerden biri değildir?

- A) Tortul tabakaların yaygın olduğu arazilerdeki fosil inceleme çalışmaları
B) Deprem dalgaları
C) Volkanik püskürmeler yeryüzüne çıkan malzemeler
D) Kayaçların farklı sıcaklık ve basınçta gösterdikleri tepkilerin incelenmesi
E) Belirli derinliklere kadar yapılabilen sondaj çalışmaları

Yerin Yapısı, Levha Tektoniği ve Jeolojik Zamanlar

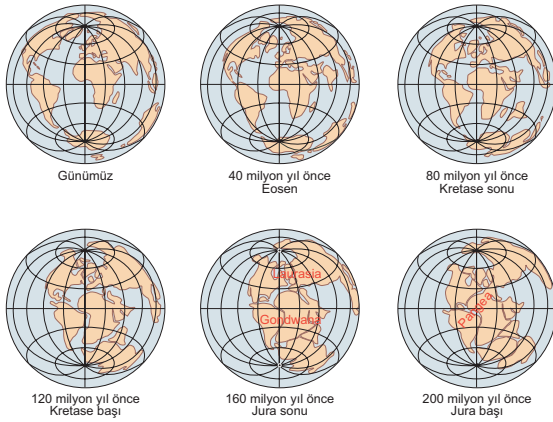
13.

Wegener'e, "Kıtaların Kayması Teorisini" düşündüren levha sınırları haritada kaç numaralı ok ile gösterilmiştir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

14. Aşağıda kıtaların jeolojik dönemlerdeki yer değişimleri gösterilmiştir.

Bu değişim üzerinde etkili olan faktör aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Büyük iklim değişimleri
B) Sürekli rüzgârlar
C) Konveksiyonel akıntılar
D) Dünya'nın günlük hareketi
E) Okyanus akıntıları

15. Yer'in katmanlarıyla ilgili sunum yapan Tuba, aşağıdaki bilgileri vermiştir.

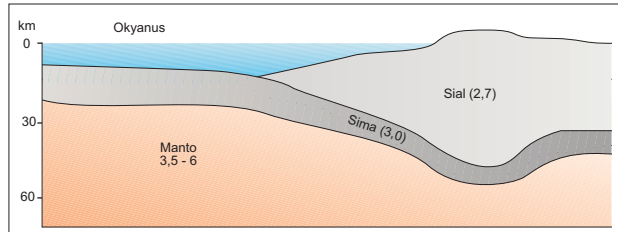
- I. Yer kabuğunun altında manto tabakası yer alır.
II. Yer kabuğu sial ve sima adı verilen iki katmandan oluşur.
III. Yoğunluğu en fazla olan katman mantodur.
IV. Kalınlığı en az olan katman dış çekirdektir.

Tuba verdiği bilgilerden hangilerinde hata yapmıştır?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

H
I
Z
R
E
N
K

16. Aşağıdaki şekilde yerin bazı katmanları gösterilmiştir.

Buna göre, yalnızca şekildeki bilgilere göre yerin bu katmanlarının özellikleriyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Litosfer farklı yoğunluktaki iki bölümden oluşur.
B) Sial katmanı dağların olduğu bölümde kalınlaşmaktadır.
C) Yer yüzeyinden yerin derinliklerine doğru yoğunluk artmaktadır.
D) Sima katmanı dağlık alanlarda kalınlaşmaktadır.
E) Deniz diplerinde Sial katmanı incelmektedir.

17. (I) Yerkürenin en üstünde yer alan yer kabuğu en ince katmandır. (II) Bu katı kabuğun ortalama kalınlığı, kıtalar üzerinde 33 km, okyanus tabanlarında ise 8-10 km dolayındadır. (III) Yerkabuğunun hemen altında bulunan manto, yerkürenin toplam hacminin yarıdan fazlasını oluşturur ve yerkabuğu hareketleri için gerekli enerjiyle iç kuvvetlerin kaynağını oluşturur. (IV) Mantodan sonra gelen ve yerkürenin iç kısmını oluşturan çekirdek, en sıcak olan katmandır. (V) Çekirdekte meydana gelen konveksiyonel akımlar levhaların hareket etmesine neden olmaktadır.

Yerin iç yapısıyla ilgili verilen parçada, numaralanmış cümlelerden hangisinde bilgi yanlış yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

19. I. İstanbul ve Çanakkale boğazlarının oluşması
II. Alp – Himalaya kıvrım sisteminin oluşması
III. Taş kömürü yataklarının oluşması
IV. Deniz ve okyanus tabanlarında önemli tortulanmaların meydana gelmesi

Yukarıdaki olayların oluşum zamanlarına göre en eski jeolojik dönemden günümüze doğru sıralanması aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir?

- A) IV – III – I – II
B) I – II – III – IV
C) III – IV – II – I
D) II – I – III – IV
E) III – II – IV – I

H
I
Z
R
E
N
K

18. X ülkesi tüm jeolojik dönemlere ait arazilere sahiptir.

Böyle bir ülkenin geçirdiği jeolojik evreler hakkında;

- I. Yeraltı kaynakları
II. Fosiller
III. Doğal bitki örtüsü
IV. Kayaç türleri

özelliklerinden hangilerinin incelenmesi bilgi vermez?

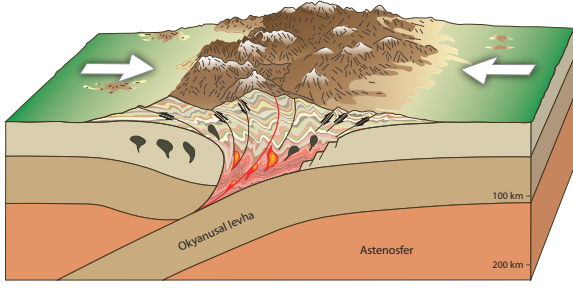
- A) Yalnız II B) Yalnız III C) I ve II
D) I ve III E) II ve IV

20. Yerin katmanlarından biri olan manto için aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Yoğunluğu en fazla olan katmandır.
B) Konveksiyonel akıntılar nedeniyle yer kabuğunda hareketlilik oluşturur.
C) Sıcaklığı en az olan katmandır.
D) Sima tabakasının üzerinde yer alır.
E) Oldukça yoğun ve katı maddelerden oluşmuştur.

Yerin Yapısı, Levha Tektoniği ve Jeolojik Zamanlar

21.

Yukarıdaki levha hareketinin görüldüğü bir alanda;

- I. Litosferin kalınlığı azalır.
- II. Tortul tabakalar kıvrılarak yükselir.
- III. Okyanus tabanları genişler.
- IV. Sıradağlar oluşur.

durumlarından hangileri görülür?

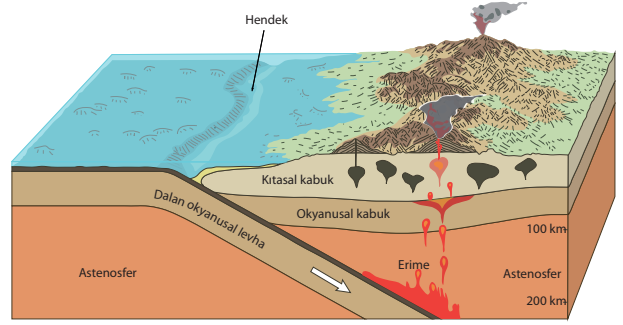
- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

22. • Ural ve Apalaş dağlarının oluşumu
• Masif arazilerin oluşumu
• Tüm karaların bir araya toplanması

Yukarıda verilen olaylar, aşağıdaki jeolojik zamanların hangisinde oluşmuştur?

- A) İlkel Zaman (Prekambriyen)
B) Birinci Jeolojik Zaman (Paleozoyik)
C) İkinci Jeolojik Zaman (Mesozoyik)
D) Üçüncü Jeolojik Zaman (Tersiyer)
E) Dördüncü Jeolojik Zaman (Kuvaterner)

23. Aşağıda bir levha hareketine ait kesit verilmiştir.

Bu kesit incelendiğinde;

- I. Okyanusal ve kıtasal levhaların çarpışma alanıdır.
- II. Karasal levha üzerinde sıradağlar oluşmuştur.
- III. Okyanusal levha daha hafif malzemeden oluştuğu için karasal levhanın altına dalmıştır.
- IV. Karasal levha üzerinde volkanizma oluşmuştur.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve IV
D) I, II ve III E) I, II ve IV

24. Coğrafya öğretmeni Füsün Hanım, yerin yapısı konusunu işlerken "Yerin derinlikleri hakkındaki bilgilere nereden ulaşabiliriz?" sorusunu öğrencilerine yöneltmiştir.

Cevap hakkı alan Ahmet,

- I. Volkanlardan çıkan malzemeler
- II. Deprem dalgalarının incelenmesi
- III. Yerin merkezine kadar incek sondaj kuyuları

gibi alanlardan elde edilen bulguların incelenmesiyle yerin yapısı hakkında bilgilere ulaşırız.

Cevabını vermiştir.

Ahmet'in verdiği bilgilerden hangileri doğru değildir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

25.

- I. 5 ve 6 numaralı yerlerde fosillerin aynı yaşta ve benzer olması
- II. 2 ve 3 numaralı yerlerde kıyı çizgilerinin birbirine uyacak şekilde olması
- III. 1 ve 4 numaralı yerlerde magmatik kayaçların aynı yaşta olması

Haritada numaralarla gösterilen yerler hakkında yapılan yorumlardan hangileri, kıtaların bugünkü yerlerini almadan önce bir arada bulunduklarına kanıt oluşturabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

OPTİK DEĞERLENDİRME

KAZANIM TABLOSU

SORU	KAZANIM	DOĞRU	YANLIŞ
1	Yerin katmanları		
2	Yerin katmanları		
3	Levha hareketleri		
4	Levha hareketleri		
5	Jeolojik zamanlar		
6	Levha hareketleri		
7	Jeolojik zamanlar		
8	Yerin katmanları		
9	Jeolojik zamanlar		
10	Levha hareketleri		
11	Jeolojik zamanlar		
12	Yerin katmanları		
13	Levha hareketleri		
14	Jeolojik zamanlar		
15	Yerin katmanları		
16	Yerin katmanları		
17	Yerin katmanları		
18	Jeolojik zamanlar		
19	Jeolojik zamanlar		
20	Yerin katmanları		
21	Levha hareketleri		
22	Jeolojik zamanlar		
23	Levha hareketleri		
24	Yerin katmanları		
25	Levha hareketleri		

H
I
Z
R
E
N
K

ÜNİTE

KONU

ÖĞRENCİNİN
ADI
SOYADI
SINIF
NO

DEĞERLENDİRME

Doğal Sistemler

İç Kuvvetler - 1 (Orojenez ve Epirojenez)

DOĞRU

YANLIŞ

NET

PUAN

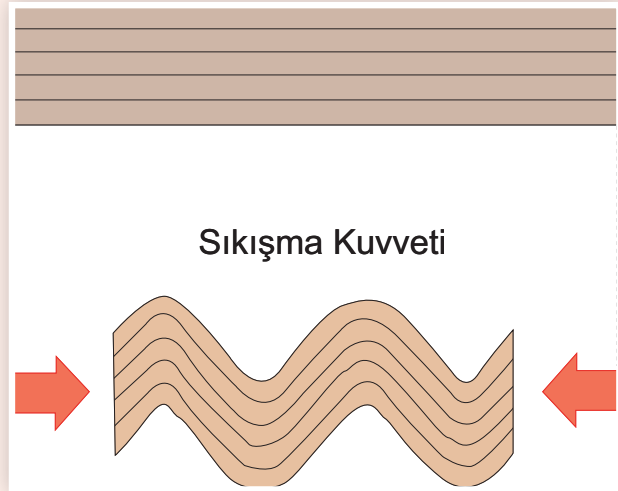
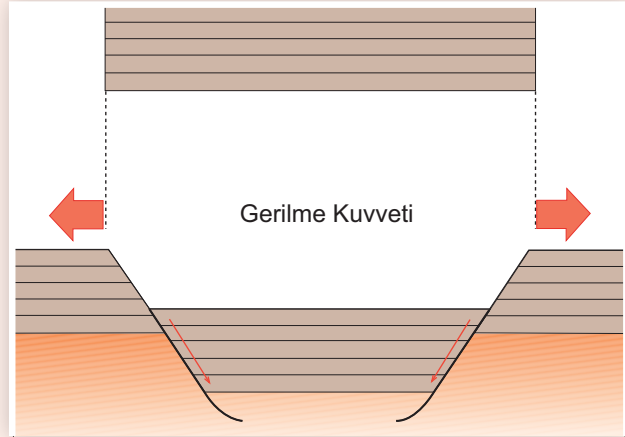

HiT-02 dijital test
Konuyla ilgili daha fazla
soru çözmek için kare-
kodu okutunuz.

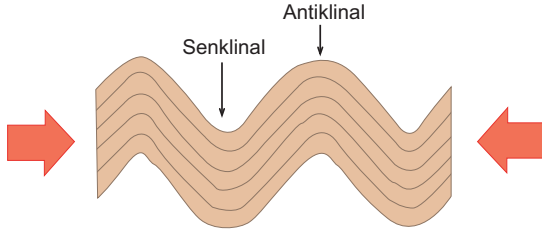
HiT
02

HiT BİLGİ

- Yerkabuğu hareketleri sırasında sertleşmiş alanlar, şiddetli yan basınç ve gerilme kuvvetleriyle blokların birbirine göre yer değiştirmesine **fay** denir.
- Faylar boyunca yükselen yerkabuğu parçalarına **horst**, çöken kısımlara **graben** denir.
- Horstlar kırık dağlarını, grabenler ise çöküntü hendeklerini oluşturur.
- Asya'da Altay, Tanrı ve Ural dağları, Avrupa'da Jura Dağları, ABD'de bulunan Appalaş Dağları kırık orojenezi sonucunda oluşan dağlardır.
- Ege Bölgesi'ndeki Aydın Dağları, Bozdağlar, Yunt Dağı, Madra Dağı ve Kazdağlar birer horst iken, bunların arasındaki Küçük Menderes, Büyük Menderes, Gediz ve Bakırçay ovaları birer grabendir.
- Jeosenklinallerde birikmiş ve esnekliğini kaybetmemiş olan tortullar yan basınçlarla kıvrılarak yükselir.
- Kıvrım hareketleri sırasında yükselen bölümlere **antiklinal**, çöken bölümlere ise **senklinal** adı verilir.
- Antiklinaler kıvrım dağlarını, senklinaler ise çöküntü alanlarını oluşturur.
- Türkiye'deki dağlar Avrupa ile Afrika kıtaları arasındaki Tetis jeosenklinalinde bulunan tortul tabakaların orojenik hareketi sonucunda oluşmuştur.
- Kuzey Anadolu ve Toros Dağları Alp Orojenezi sonucunda oluşmuştur.

1.

Yukarıda kesiti gösterilen yeryüzü şekli, aşağıdaki olaylardan hangisinin sonucunda meydana gelmiştir?

- A) Epirojenez B) Volkanik faaliyet
C) Kütle hareketleri D) Akarsu biriktirmesi
E) Orojenez

3.

Aşağıdakilerden hangisi haritada taralı olarak gösterilen alanların ortak özelliklerinden biri değildir?

- A) Dağların genç kıvrım dağları olması
B) Yer yapısının kırıklı olması
C) Aktif volkanların veya sönmüş volkanik dağların olması
D) Nemli olmaları ve yoğun nüfuslanmaları
E) Tektonik depremlerin görülmesi

H
I
Z
R
E
N
K

2. Karalarda geniş alanların yükselerek kubbeleşmesi ya da alçalarak çanaklaşmasına epirojenez denir.

Aşağıda verilenlerden hangisi epirojeneze neden olmaz?

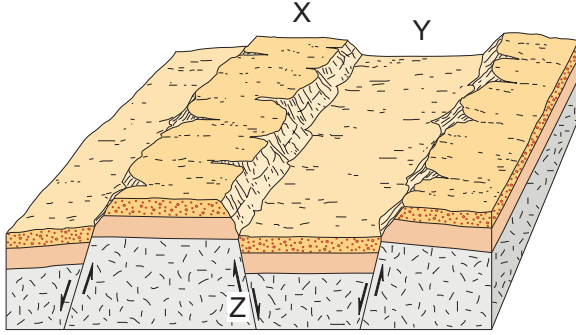
- A) Alüvyonların çukur alanlarda birikmesi
B) Karalar üzerinde kalın buzul tabakalarının oluşması
C) Denizlerin kara üzerinde ilerlemesi
D) Volkanlardan çıkan malzemenin birikmesi
E) Karaların uzun süre aşınımına uğraması

4. I. Kaledoniyen Orojenez
II. Alp Orojenez
III. Hersinyen Orojenez

Yukarıda verilen orojenez devrelerinin eskiden yeniye doğru sıralanışı hangi seçenekte doğru verilmiştir?

- A) I, III, II B) II, I, III C) I, II, III
D) III, I, II E) II, III, I

5.

Yukarıdaki yer şekli kesitinde X, Y ve Z ile gösterilen alanlara ne ad verilir?

	X	Y	Z
A)	Graben	Horst	Fay
B)	Horst	Graben	Fay
C)	Senklinal	Antiklinal	Senklinal
D)	Antiklinal	Fay	Antiklinal
E)	Jeosenklinal	Jeoantiklinal	Jeosenklinal

6. I. Dünya iklimde soğuma sonucu buzul örtülerinin alanın genişlemesi
 II. Akarsuların aşındırmasına bağlı olarak taşınan malzemelerin yer çukurlarında birikmesi
 III. Kıtasal ve okyanusal levhaların karşılaşılarak okyanusal levhanın magmaya gömülmesi
 IV. Kıtasal veya okyanusal levhaların bir noktada kopan parçalarının birbirinden uzaklaşması

Yukarıda verilen olaylardan hangileri, karaların bir bölümünün okyanuslara veya okyanusların bir bölümünün karalara dönüşmesine neden olur?

- A) I ve II
 B) I ve III
 C) I ve IV
 D) II ve III
 E) III ve IV

7. Deniz ve kara seviyesinde meydana gelen değişim, kara kütlelerinin alçalması ve yükselmesine bağlı olarak gerçekleşir. Kara kütlelerinin ağırlaşır alçalmasıyla denizin kara-ya ilerlemesine, kara kütlelerinin hafifleyip yükselmesiyle denizin geri çekilmesine denir.

Parçada boş bırakılan yerlere sırasıyla aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Hiposantr - Episantr
 B) Jeosenklinal - Jeoantiklinal
 C) Transgresyon - Regresyon
 D) Horst - Graben
 E) Antiklinal – Senklinal

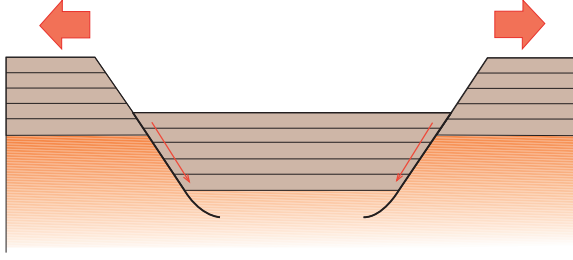
8. Dünya'nın oluşumundan bugüne kadar dört büyük orojenez olayı ve buna bağlı kıvrımlar oluşmuştur.

Harita üzerinde gösterilen kıvrımlar aşağıdakilerden hangisinde doğru eşleştirilmiştir?

	I	II	III
A)	Atlas	Ural	İskandinav
B)	Kayalık	Atlas	İskandinav
C)	İskandinav	Alp	Atlas
D)	Kayalık	Alp	Atlas
E)	Ural	İskandinav	Alp

9.

Yukarıdaki şekilde şematize edilen yer şeklinin görüldüğü bir yöre için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Deprem riski yüksektir.
- B) Kıvrım orojenezine bağlı olarak oluşmuştur.
- C) Sıcak su kaynaklarına rastlanabilir.
- D) Gerilme mekanizmasına bağlı olarak oluşmuştur.
- E) Alçakta kalan kısımlarına graben adı verilir.

10. Farklı yoğunluk ve kalınlıktaki yer kabuğu parçaları manto üzerinde yüzer durumdadır. Bu parçaların yoğunluk ve kalınlıklarına göre mantoya az ya da çok gömülerek bir dengede durmasına izostatik denge adı verilir. Bu denge bazı olaylar sonucunda değişime uğrayarak bozulur.

Aşağıda verilen örneklerden hangisi izostatik denge-
nin bozulması sonucu oluşmaz?

- A) Norveç'te yer alan Botni Körfezi'nin yılda 10 milimetre yükselmesi
- B) İtalya'da yer alan Venedik kentinin çökmesi
- C) Çukurova bölgesinin çökmesi
- D) Alp Dağlarının yükselmesi
- E) İskandinav Yarımadasındaki buzulların erimesi

11. Aşağıda verilen bölgelerden hangisinde genç kıvrım dağlarının bulunması beklenemez?

- A) Kuzey Amerika'nın batı kıyıları
- B) Güneydoğu Asya adaları
- C) İskandinav Yarımadası'nın kuzeybatı kıyıları
- D) Doğu Asya kıyıları
- E) Güney Amerika'nın batı kıyıları

12. Sinan öğretmen öğrencilerden coğrafya ders kitabındaki iç kuvvetler konusu ile ilgili etkinliği doldurmalarını istemiştir.

		Orojenez	Epirojenez
I	Kaldera		✓
II	Horst	✓	
III	Regresyon		✓
IV	Antiklinal	✓	
V	Transgresyon		✓

Sinan öğretmen etkinlik sonunda tabloyu incelendiğinde öğrencilerin yaptığı eşleştirmelerden hangilerinin yanlış olduğunu söylemiştir?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

İç Kuvvetler - 1 (Orojenez ve Epirojenez)

13. İngiltere ve İskandinavya Yarımadası'nda bulunan dağların ortalama yükseltisi daha azken, Güney Amerika ve Kuzey Amerika'nın batısındaki dağlarda hem engebe hem de yükselti daha fazladır.

İki bölge arasındaki dağlarda bu farkın görülmesinin nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

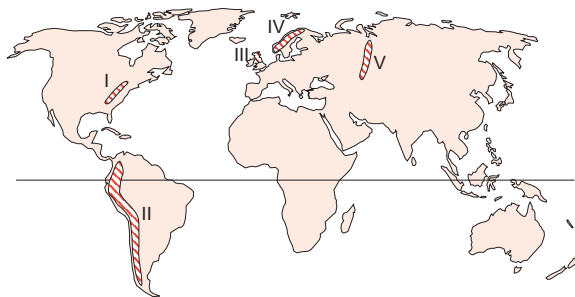
- A) Dağların denize göre uzanışının farklı olması
- B) Kayaç yapılarının farklı olması
- C) Etkili olan dış kuvvetlerin farklı olması
- D) Dağların kıvrılarak yükselme şeklinin farklı olması
- E) Oluştukları jeolojik devirlerin farklı olması

15. Oluşumu için gerekli olan enerjisini yerin iç ısısından alan olaylara iç kuvvetler denir.

Aşağıdakilerden hangisi bu olaylara örnek gösterilemez?

- A) Kıyı alanlarda deniz gerilemesine bağlı olarak taraçaların görülmesi
- B) Levhaların çarpışması sonucu sıradağların oluşması
- C) Akarsuların taşıdıkları toprakları biriktirmesi sonucu ovaların çökmesi
- D) Bitki örtüsünün cılız olduğu alanlarda rüzgârların biriktirme yapması
- E) Yer kabuğundaki çatlak alanlardan yeryüzüne lavların çıkması

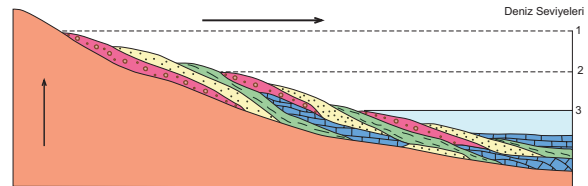
14. Aşağıdaki haritada bazı önemli orojenik dağların dağılışı gösterilmiştir.

Bu dağlardan hangisi, Paleozoyik dönemde Kaledoniyen ve Hersiniyen orojenezine bağlı olarak oluşmuştur?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

16. Aşağıdaki şekilde kıyı çizgisinde değişimin yaşandığı bir alan gösterilmiştir.

Bu alanda aşağıdaki değişimlerden hangisi yaşanmamıştır?

- A) Ana kara kütlelerinde yükselme yaşanmıştır.
- B) Kıyının derinliği artmıştır.
- C) Deniz tabanı kara haline gelmiştir.
- D) Deniz gerilemesi yaşanmıştır.
- E) Kara kütleleri hafiflemiştir.

17. Kuvaterner'in buzul dönemlerinde kalın buz örtüleri altında kalan alanlar alçalıp magmaya doğru gömülürken, günümüzde buzulların erimesiyle tekrar yükselmeye başlamıştır.

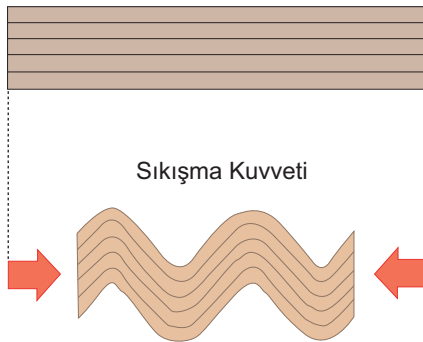
Buna göre;

- I. Kuzey Afrika
- II. İskandinav Yarımadası
- III. Kanada'nın kuzeydoğusu
- IV. Güneydoğu Asya

alanlarından hangileri buzullaşmaya bağlı olarak epirojeneze uğramıştır?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

18. Aşağıdaki şekilde orojenez sonucu oluşan kıvrım dağ şeması verilmiştir.

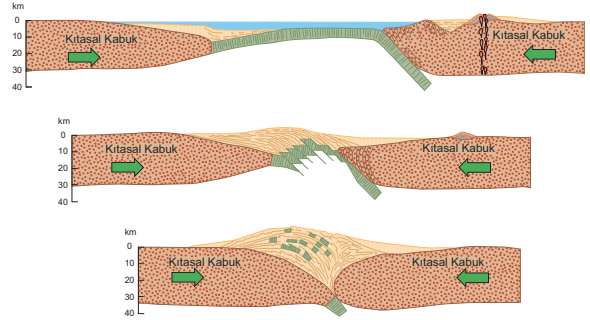
Bu oluşumun görüldüğü alan ile ilgili olarak,

- I. Sert olan tabakalar kırılarak dikey yönlü yer değiştirmiştir.
- II. Yan basınçlara uğramıştır.
- III. Esnek yapıda tortul tabakalar vardır.

yargılarından hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

19. Aşağıda kıvrım orojenezine bağlı olarak oluşan bir dağın kesiti verilmiştir.

Buradaki kıvrım orojenezinin oluşmasında etkili olan kuvvet aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Volkanik faaliyetler
B) Deniz seviyesinin alçalması
C) İklim değişimleri
D) Karaların aşınması
E) Levha hareketleri

20. • Kırılma sonucu tabakaların dikey yönde yer değiştirmesiyle oluşan yükseltilere denir.
• Kıvrılan tabakaların çukurlaştığı kısımlara denir.
• Kara kütlelerinin ağırlaşp alçalmasıyla denizin karaya doğru ilerlemesine denir.
• Volkan konilerinin üst kesimlerinde meydana gelen patlama sonucu oluşan çukurlara denir.

Verilen oluşumlar aşağıdaki kavramlar ile eşleştirilirse hangisi dışarıda kalır?

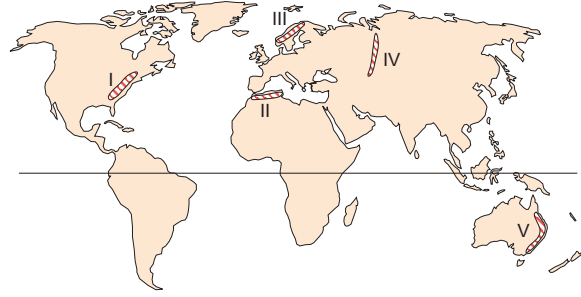
- A) Graben B) Horst C) Senklinal
D) Krater E) Transgresyon

21. Bir kıyı bölgesinde denizin yavaş yavaş çekildiği ve deniz tabanının kara haline geldiği görülmüştür.

Bu durumun nedeni aşağıda verilenlerden hangisidir?

- A) Bölgede kırık orojenezinin etkili olması
- B) Akarsuların kıyıya eskisi kadar çok su taşımadığı
- C) Bölgede volkanik faaliyetlerin etkili olduğu
- D) Küresel ısınmaya bağlı olarak deniz suyunun buharlaştığı
- E) Kıyı kesiminin epirojeneze bağlı olarak yükselmesi

23. Kaledoniyen ve Hersiniyen orojenezleriyle oluşan dağlar, uzun süre aşınmaya uğradıkları için yükseltileri ve engeleri azalmıştır. Ancak Alp Orojenezini günümüze yakın bir dönemde oluştuğu için, bu dönemde oluşan dağların hem yükseltisi hem de engesi daha fazladır.

Buna göre, haritada gösterilen dağlardan hangisinin yükseltisi ve engesi daha fazladır?

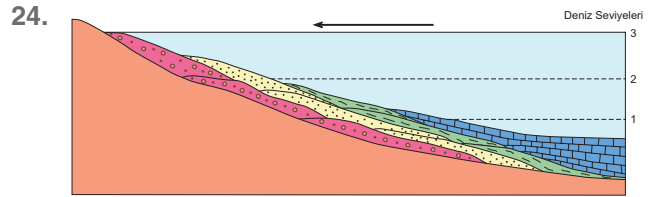
- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

H
I
Z
R
E
N
K

22. I. Akarsuların yaptığı biriktirme faaliyetleri
II. Dış kuvvetlerin ayrışmış materyalleri taşıması
III. Volkanik faaliyetler sonucu çıkan materyallerin belirli alanlarda üst üste birikmesi
IV. Küresel sıcaklık artışına bağlı olarak buzulların erimesi

Yukarıda verilen olaylardan hangileri regresyon görülmesine neden olur?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) II ve IV
- E) III ve IV

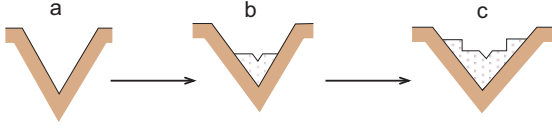
Yukarıda verilen şekildeki olayın görüldüğü yer ile ilgili olarak,

- I. Kara kütleinin ağırlaşıp alçalmıştır.
- II. Transgresyon olayı görülmüştür.
- III. Kara kütlesi üzerinde aşınma meydana gelmiştir.
- IV. İklim değişimine bağlı olarak hava sıcaklıklarında artış olmuştur.

yargılarından hangileri söylenebilir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) II ve IV
- E) III ve IV

25. Aşağıdaki şekiller, jeolojik süreçler sırasında bir akarsu-
yun vadi kesitinde meydana gelen değişimleri göstermek-
tedir. Transgresyon yaşanan dönemlerde akarsuyun
yatağında birikim görülürken, regresyon yaşanan dönem-
lerde akarsuların yataklarında aşınma görülür.

Buna göre, bu akarsu ve bulunduğu arazi ile ilgili olarak;

- I. c'de akarsuyun aşındırma potansiyeli artmıştır.
- II. Bulunduğu arazi bir kez alçalmış bir kez de yüksel-
meye uğramıştır.
- III. a'dan b'ye deniz seviyesi alçalmış b'den c'ye ise yük-
selmiştir.

yargılarından hangilerine ulaşamaz?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) II ve III

OPTİK DEĞERLENDİRME

KAZANIM TABLOSU

SORU	KAZANIM	DOĞRU	YANLIŞ
1	Orojenez		
2	Epirojenez		
3	Orojenez		
4	Orojenez		
5	Orojenez		
6	Epirojenez		
7	Epirojenez		
8	Orojenez		
9	Orojenez		
10	Epirojenez		
11	Orojenez		
12	Orojenez		
13	Epirojenez		
14	Orojenez		
15	İç kuvvetler		
16	Epirojenez		
17	Epirojenez		
18	Orojenez		
19	Orojenez		
20	İç kuvvetler		
21	Epirojenez		
22	Epirojenez		
23	Orojenez		
24	Epirojenez		
25	Epirojenez		

H
I
Z
R
E
N
K

ÜNİTE

KONU

ÖĞRENCİNİN
ADI
SOYADI
SINIF
NO

DEĞERLENDİRME

Doğal Sitemler

İç Kuvvetler – 2 (Volkanizma ve Depremler)

DOĞRU

YANLIŞ

NET

PUAN

HiT-03 dijital test

Konuyla ilgili daha fazla soru çözmek için kare-kodu okutunuz.

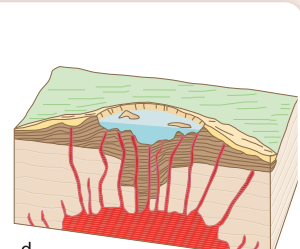
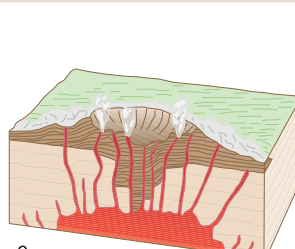
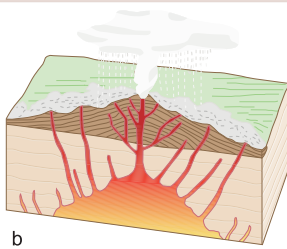
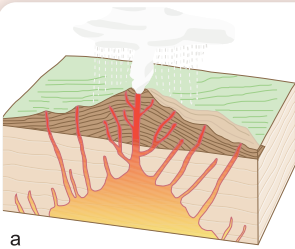
HiT
03

HiT BİLGİ

- Magmanın yeryüzüne ulaşınca kadar geçtiği yola **volkan bacası** denir.
- Lav, kül, volkan bombası gibi volkanik maddelerin üst üste yığılması ile oluşan koni biçimli yükseltiyeye **volkan konisi**, koni üzerinde oluşan çukurluğa **krater** denir.
- Kraterlerin patlamalar ya da çökmelerle genişlemiş şekillerine **kaldera** denir.
- Kalderalar kraterlere göre daha dik yamaçlıdır ve genişlikleri derinliklerine oranla daha fazladır.
- Volkanlardan çıkarak yeryüzüne kadar ulaşan eriyik haldeki malzemeye **lav** denir.
- Gaz püskürmeleri sırasında oluşan, basınçlı volkan bacasından çıkan küçük taneli (çapları 1 cm'den küçük) malzemeye **volkanik kül** denir.

- Volkanik küllerin bir alanda birikmesiyle **volkanik tüfler** oluşur.
- Boyu 1 cm'den büyük olanlara **lapilli** adı verilir.
- Volkan bacasından atılan lav parçalarının havada dönerek soğumasıyla oluşan malzemeye **volkan bombası** denir.
- Ayrıca volkanizma sırasında su buharı, karbondioksit, kükürt gibi gazlar magmadan hızla ayrılarak yeryüzüne çıkar.

1. I. Krater
- II. Antiklinal
- III. Maar
- IV. Horst

Yukarıda verilen yer şekillerinden hangilerinin görülmesi bu alanda volkanizmanın etkili olduğunu gösterir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

3. • Astenosfer içerisinde yer alan magmanın yükselerek, yer kabuğu içinde katılaşması ya da yeryüzüne ulaşması
- Aynı doğrultuda veya birbirine ters doğrultuda hareket eden levhaların sıkıştığı noktada kırılarak hareketini sürdürmesi
- Yer çukurlarında biriken kalın tortul kütlelerin levhaların birbirine yaklaşması sonucu kıvrılma veya kırılmaya uğraması
- Geniş alanlarda izostatik dengenin bozulması sonucu bozulmaya uğramadan tabakaların yükselmesi veya alçalması

Yer şekillerinin oluşum özellikleri göz önüne alındığında aşağıdaki oluşumlardan hangisinin meydana gelmesi açıklanmamıştır?

- A) Volkanizma B) Deprem
C) Jeosenklinal D) Orojenez
E) Epirojenez

H
I
Z
R
E
N
K

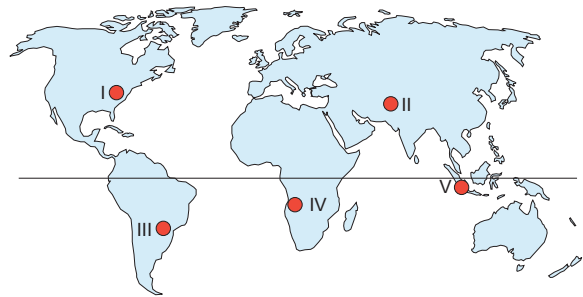
2. Dünya üzerindeki herhangi bir alanda;

- Aktif volkanik faaliyetler
- Depremler
- Jeotermal kaynaklar
- Kaplıcalar

yaygın şekilde bulunuyorsa, bu yer için aşağıdaki özelliklerden hangisi üzerine kesin bir yargıya ulaşmak mümkün değildir?

- A) Ortalama yükselti
B) Kayaç türleri
C) Jeolojik yapı
D) Yer şekilleri
E) Etkili olan iç kuvvet

4.

Yukarıdaki haritada numaralandırılmış alanların hangisinde aktif volkanlar ve sıcak su kaynakları daha fazladır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

5. Aşağıda magmanın yer kabuğunun derinliklerine sokulması sonucu oluşan bazı şekillerin tanımı verilmiştir.

- Magma'nın bir kanal aracılığıyla tabakalar arasına sokulması sonucunda oluşan mantara benzer şekildir.
- Magma'nın tabakaları keserek damar şeklinde katılaşmasıyla oluşan şekillerdir.
- Magma'nın tortul tabakalar arasında yerleşip yatay şekilde katılaşması sonucu oluşan şekildir.
- Magma'nın çok geniş alanlarda yavaş yavaş soğumasıyla derinlik kayalarından oluşan çok büyük şekillerdir.

Buna göre verilen tanımlar aşağıdakiler ile eşleştirilirse hangisi dışarıda kalır?

- A) Sill B) Dayk C) Batolit
D) Lapilli E) Lakolit

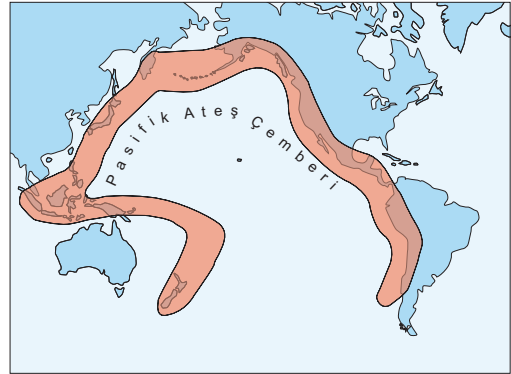
7. Japonya ve Endonezya'da sık sık şiddetli tektonik depremler yaşanır.

Bu durum aşağıdaki özelliklerden hangisine bağlıdır?

- A) Volkanik adalardan oluşmasına
B) Orta enlemlerde yer almasına
C) Kırıklı yapıya sahip olmasına
D) Okyanus kıyısında bulunmasına
E) Yer yapısının engebeli olmasına

H
I
Z
R
E
N
K

8. Aşağıdaki şekilde Pasifik Levhası'nın çevresinde yer alan Ateş Çemberi gösterilmiştir.

Bu alan ile ilgili olarak,

- I. Aktif volkanlar vardır.
II. Masif araziler olduğu için deprem görülmez.
III. Sıcak su kaynakları yaygındır.

İfadelerinden hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) II ve III

6. Yeryüzünde depremlerin yoğunlaştığı üç ana kuşak bulunmaktadır. Bunlar, Pasifik Deprem Kuşağı, Akdeniz-Himalaya Deprem Kuşağı ve Atlantik Deprem Kuşağı'dır.

Aşağıda verilen ülkelerden hangisi Akdeniz-Himalaya Deprem Kuşağı içerisinde yer almaz?

- A) İtalya B) Pakistan C) İspanya
D) İran E) İzlanda

9. I. Batolit

II. Maar

III. Sill

IV. Krater

Yukarıda verilenlerden hangileri derinlik volkanizmasına bağlı olarak meydana gelmiştir?

A) I ve II

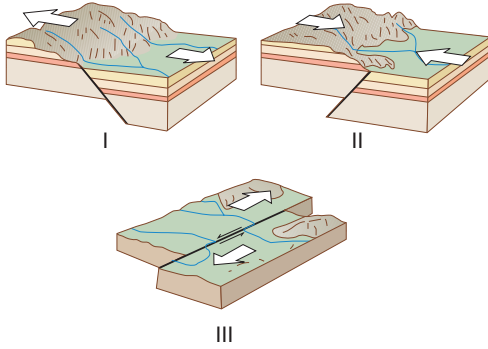
B) I ve III

C) II ve III

D) II ve IV

E) III ve IV

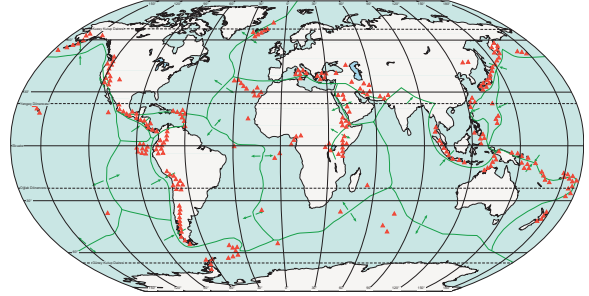
10. Yer kabuğunda meydana gelen tektonik hareketler özellikle sert tabakalı alanlarda kırıklara neden olur. Oluşan bu kırıklara fay denir. Faylar; hareket yönlerine göre ters, doğrultu atımlı ve normal olmak üzere üç gruba ayrılır.

Aşağıdakilerden hangisinde faylar doğru olarak eşleştirilmiştir?

	I	II	III
A)	Normal	Ters	Doğ. Atımlı
B)	Ters	Doğ. Atımlı	Normal
C)	Doğ. Atımlı	Normal	Ters
D)	Ters	Normal	Doğ. Atımlı
E)	Doğ. Atımlı	Ters	Normal

11. Aşağıda dünyada aktif volkanların dağılışını gösteren bir harita verilmiştir.

Buna göre, aşağıdaki ülkelerden hangisinde aktif volkanlar görülmez?

A) İtalya

B) Japonya

C) İngiltere

D) Şili

E) İzlanda

12. Volkanlar, insanlar için zaman zaman tehlike arz etmektedir. Buna rağmen volkanların fazla olduğu yerlerde genel itibarıyla nüfus yoğundur.

Bu durumunun temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Turizm faaliyetlerinin yoğun olması

B) İklim şartlarının uygun olması

C) Yer şekillerinin sade olması

D) Bitki örtüsünün gür olması

E) Verimli toprakların bulunması